

Jesus og apostlene som forbilleder

"Men han svarede: 'Der står skrevet: 'Mennesket skal ikke leve af brød alene, men af hvert ord, der udgår af Guds mund'" (Matt 4,4).

Hovedtanke

Det Gamle Testaments hellige skrift blev af Jesus og apostlene opfattet som Guds troværdige ord.

Introduktion

Udgangspunkt for enhver kristen forståelse af Skriften bør være Jesu opfattelse af Bibelen. Når man lægger mærke til, hvordan han læser Den Hellige Skrift, bliver det tydeligt, at Det Gamle Testamente som jødedommens bibel (den såkaldte Tanakh) var den vigtigste rettesnor og højeste autoritet for Jesus, når det gjaldt trosspørgsmål og livsførelse. Skriftens udsagn var forpligtende for ham. Jesus delte de daværende jødiske eksegeters holdning, at Den Hellige Skrifs gyldighed bygger på forfatternes guddommelige inspiration.

Det Nye Testaments forfattere gik til Bibelen på samme måde som Jesus. Når det drejede sig om forhold vedrørende lærepunkter, livsførelse og profetiers opfyldelse, var Det Gamle Testamente for dem det afgørende Guds ord (ifølge Eckhard Schnabel, *Inspiration und Offenbarung*, Wuppertal 1986, 121ff.). Dette ses blandt andet ved, at argumenter, overvejelser og overbevisninger, der gives udtryk for i Det Nye Testamente, ofte bygger på udsagn fra Det Gamle Testamente. Som "bevis" på Skriftens gyldighed nævnes også ofte i Det Nye Testamente historiske begivenheder fra gammeltestamentlig tid.

I løbet af denne uge fokuserer vi på udvalgte afsnit fra Det Nye Testamente og undersøger, hvilken rolle de indtager i Bibelen.

"Bibelen er et brev, som Gud har ladet skrive til mig, og som jeg bør handle efter, og som Gud vil dømme mig efter" (Johann Albrecht Bengel, 1687-1752).

"Der står skrevet"

Matt 4,1-11

Hvordan forsvarede Jesus sig imod Satans fristelser?

Baggrund

Satan fristede Jesus, idet han prøvede at få ham til at misbruge sin guddommelige magt til egen fordel uden at tage hensyn til sin Faders vilje.

Den første fristelse imødegik Jesus ved at henvise til 5 Mos 8,3. Her er der tale om Israels folks afhængighed af Gud under ørkenvandringen. På samme måde, som folket skulle stole på Gud, når det drejede sig om mannaen, således forventedes det også af Guds søn i ørkenen. I forbindelse med den anden fristelse citerede Satan selv fra Skriften (Sl 91,11-12). Salmen taler om Guds beskyttende nærvær, men den indeholder ikke nogen garanti for, at legemet lades uskadt (det ville sætte spørgsmålstejn ved Guds suverænitet). Den indeholder heller ikke en opfordring til bevidst at udsætte sig selv for fare. Jesus svarede med et andet citat: forbuddet mod at udæske Gud på urimelig vis (5 Mos 6,16).

Det tredje forsøg var en direkte henvisning til det første bud. Jesus svarede med 5 Mos 6,13: Sand tilbedelse retter sig udelukkende mod Gud og ikke mod nogen anden.

Til fordybelse

For Jesus havde Guds ord, som det fremgår af Skriften, højeste autoritet. Under Helligåndens vejledning havde han formået at fremhæve de evigt gyldige principper i de bibelske tekster og anvendt dem på sin egen situation i ørkenen. Han tillod ikke, at skriftsteder blev fordrejet og taget ud af deres sammenhæng med det formål at handle mod Guds vilje.

Til eftertanke

Er Guds ord også min forpligtende rettesnor og grundlaget for min tro? Hvordan kan jeg værne mig imod, at bibelske udsagn fordrejes?

"Sæt for Guds skyld Bibelen i centrum!"

(Huldrych Zwingli, schweizisk reformator, 1484-1531)

Jesu indstilling til loven

Matt 5,17-20;
22,34-40

På hvilken måde "opfyldte" Jesus loven og profeterne?

Baggrund

Matt 5,17-20 viser, hvordan man skal forstå forholdet mellem Jesu lære og loven: Jesus ophæver ikke Det Gamle Testamente, men han ændrer måden, hvorpå hans efterfølgere skal gøre brug af loven. Det væsentlige for ham er Guds egentlige vilje, der ligger bag lovens bogstav.

"Den krævede 'bedre retfærdighed' (v. 20; sml. v. 6.10 og allerede 3,15) handler ikke om, at lovydigheden skal intensiveres yderligere, men den nye indsigt vedrørende Gudsriget, som Jesus har formidlet, skulle gerne føre til en grundlæggende holdningsændring hos mennesker. Denne bliver således grundlaget for en mere retfærdig handle" (Stuttgarter Erklärungsibibel (SEB) 1410).

Til fordybelse

Mange af de gammeltestamentlige bud kan ikke direkte anvendes på kristne, men bør først betragtes gennem Det Nye Testaments filter. Nøgleordet er "opfyldelse": Alt det, som oprindeligt havde været Guds hensigt, skal føres til fuldendelse. Kultens ritualer og ofre blev afskaffet ved Jesu død én gang for alle, hvorimod etiske principper bevarer deres evige gyldighed (ifølge Craig L. Blomberg, "Matthew", in G. K. Beale/D.A. Carson, hg., *Commentary on the New Testament Use of the Old Testament*, Grand Rapids, MI 2007, 20).

Det øverste moralske princip handler om kærligheden til Gud (vertikalt). På linje med det står kærligheden til medmennesket (horisontalt). De øvrige guddommelige værdier og normer er konkretiseringer af dette dobbelte bud.

Til anvendelse

"Kristus havde gentagne gange vist, at hans Fars lov indeholdt andet og mere end blot autoritative befalinger. Loven udtrykker det samme princip, som åbenbares i evangeliet. Loven påpeger menneskets pligt og afslører dets synd. Mennesket kan kun gennem Kristus få tilgivelse og kraft til at gøre, hvad loven pålægger det" (Ellen White, *Jesu liv*, s. 531).

Det Gamle Testamente som vidnesbyrd om Kristus

Luk 24,13-35.
44-47

Hvordan lykkedes det Jesus at ændre den nedtrykte stemning hos Emmaus-disciplene?

Baggrund

Selv om man ikke længere præcist kan stedfæste den lille flække, ved man, at det tog cirka to timer at gå til fods fra Jerusalem til Emmaus. På denne strækning forklarede Jesus de skuffede disciple, at ikke blot herligheden, men også lidelsen hører med til Det Gamle Testaments beskrivelse af Messias.

Han forklarede, at Det Gamle Testaments løfter samles i ham: Han er profeten ligesom Moses, Davids søn, Guds lidende tjener, Messias og Menneskesønnen i én og samme person. Hans vej skulle indebære såvel lidelse som herliggørelse. Broen mellem disse to er hans opstandelse. Fordi denne forståelse af hans person samlede de forskellige tråde fra de gammeltestamentlige løfter, kunne Jesus påstå, at han lærte, hvad hele Skriften siger.

Denne passage giver ganske vist kun en generel henvisning til de gammeltestamentlige løfter, som Jesus forklarede sine disciple, men de tilsvarende skriftsteder er at finde forskellige steder i Lukasevangeliet, henholdsvis Apostlenes Gerninger (ifølge Darrell L. Bock, Luke, Grand Rapids, MI 1996, 615f.). Disciplene er nu kaldet til at aflægge vidnesbyrd om den frelse, der er blevet åbenbaret i Jesus (v. 47-48).

Til anvendelse

"Ved sin belæring af sine disciple viste Jesus, hvor betydningsfuldt Det Gamle Testamente er som vidnesbyrd om hans mission. Mange såkaldte kristne tilsidesætter nu Det Gamle Testamente og hævder, at der ikke mere er brug for det. Men sådan er Kristi lære ikke. Han værdsatte det ... højt" (Ellen White, *Jesu liv*, s. 701).

Til eftertanke

"Kender man ikke Skriften, kender man ikke Kristus" (Hieronimus, kirkefader ca. 345-420 e.Kr.).

Hvilken plads har Det Gamle Testamente i min forståelse af Bibelen og i mit bibelstudium?

Historisk pålidelig?

Mark 10,2-9
Luk 4,25-27

Hvad henviste Jesus til i forbindelse med spørgsmålet om skilsmisse?

Baggrund

Når det gælder spørgsmål vedrørende skilsmisse, ønsker Jesus at henvende sine tilhøreres hjerters opmærksomhed på Gud, "i stedet for på spørgsmålet om, hvor meget man ustraffet kan slippe af sted med. Samtidig lades der dog ingen tvivl tilbage om, at Moses' påbud på dette punkt ikke lever op til Guds oprindelige vilje (sml. Matt 5,31-32). Det blev ikke givet som indrømmelse, men for at tydeliggøre hjertets hårdhed og folkets forstokkethed over for Gud. (I stedet for at oversætte med 'For ... skyld' bør det hedde: 'Med tanke på 'jeres hjertes hårdhed'.) Hvad Gud egentligt og oprindeligt havde i tanke, kommer tydeligt nok frem i 1 Mos 1,27; 2,24" (SEB 1477).

Som reaktion på sit folks manglende tro svarer Jesus i Luk 4,25-27, idet han "under henvisning til gammeltestamentlige forbilleder ... antyder, at Guds frelse og Messias' komme ikke udelukkende gælder Israel. Hos hedningerne vil der således ske de undere, der på grund af den manglende tro ikke kunne ske i Israel" (SEB 1506).

Til fordybelse

Jesus betragtede mennesker, steder og begivenheder i Det gamle Testamente som historiske fakta. I dette tilfælde ægteskabets indstiftelse i forbindelse med skabelsen af Adam og Eva, personen Elias og enken i Sarepta samt Elisa og Na'aman. Desforuden er Det Gamle Testamente for Jesus den gældende norm og autoritet vedrørende lære og etik. Tekster i Skriften er forpligtende. Skriftens autoritet er for Jesus uløseligt forbundet med dens guddommelige oprindelse (sml. Schnabel, *ibid.*).

Til anvendelse

Det skrevne ord besidder – også fremover – fuldstændig guddommelig autoritet. Hvis man ikke tager Guds handlen i historien bogstaveligt, yder man ikke Bibelens budskab fuld retfærdighed.

Bibelen i urmenigheden

ApG 4,23-31

Hvilket gammeltestamentligt citat benytter menigheden i sin bøn?

Dette afsnit er et af de få steder i Bibelen, der giver et dybt indblik i en bøn i urmenigheden. Det er samtidig den længste, overleverede bøn i ApG, og den viser nære bånd til Det Gamle Testamente, urmenighedens Bibel.

Tiltalen "*hersker*" (4,24; Luther og den danske autoriserede: "*Herre*", græsk: *despotes*) benyttes 13 gange i Det Gamle Testamente med henblik på Gud. I øvrigt er v. 24 en direkte gengivelse af Sl 146,6. Salmen sætter verdslige herskeres svaghed op som kontrast til Guds magt. I denne bøn lægges der vægt på Guds magt til at bryde den modstand, hans folk oplever.

Fori Jesus er Messias, ser urmenigheden i hans død og de begyndende forfølgelser af hans disciple opfyldelsen af den messianske profeti i Sl 2. Versene 1-2 citeres med henvisning til David som den menneskelige forfatter. Men samtidig slås det fast, at de blev *sagt ved Helligånden* og dermed er Guds ord (v. 25).

Til forskel fra den gammeltestamentlige kontekst i Sl 2, der udelukkende nævner hedninger (nationer) som Guds og hans salvedes modstandere, er den gruppe, der nævnes i ApG forøget: Messias bekæmpes nu ikke alene af hedningerne, men også af sit eget folk, jøderne.

"Menigheden beder ikke om at blive bevaret, men om styrke til fortsat at kunne forkynde budskabet om Kristus *med frimodighed* (frit og modigt i al offentlighed) (v. 29). Den beder også om, at der fortsat må ske helbredelses-undere som tegn på, at Jesus lever og skænker liv ... De oplever jordens skælven som tegn på, at Gud har hørt deres bøn" (SEB 1617).

Til eftertanke

Hvilken rolle spiller skriftsteder i mine bønner?

Paulus citerer fra Skriften

ApG 13,32-37
Rom 9,17
Gal 3,8

I sin velforberejede tale i synagogen i Antiokia (ApG 13,13-52) citerer Paulus bevidst flere gange fra Det Gamle Testamente. V. 32-37 har gammeltestamentlige løfter som tema: "*Løftet til fædrene* (sml. Luk 1,55.72-73) er blevet *opfyldt* på overbevisende måde ved, at Jesus blev opvakt fra de døde (v. 32-33; sml. 5,30). Dette skal forstås sammen med ophøjelsen til Guds højre hånd (sml. 2,33) og indsættelsen af den lovede Davids efterkommer i herredømmet. Dermed opfyldtes Sl 2,7 ...

Idet han opvakte Jesus og indsatte ham på tronen, har han været tro imod den nåde, han lovede David (det vil sige løftet om et evigt, frelsesherredømme (sml. 2 Sam 7,15-16), og det sker til gavn for de tilstedeværende, *for jer*, og for alle kommende generationer. For dette løfte blev jo ikke opfyldt med David (v. 36). Opfyldelsen skete med Jesus (v. 37; sml. 2,25-32), og det skal blive til evig frelse og liv for alle, der stiller sig under hans herredømme" (SEB 1636).

Både i Rom 9,17 og i Gal 3,8 sætter Paulus lighedstegn mellem Skriften og Guds tale.

Til anvendelse

"Oh, om Gud vil, så måtte mine og alle læreres udlægninger gå til grunde, og enhver kristen befatte sig med Skriften alene, med det sande ord ... thi det er et evigt ord og skal fattes og betragtes med et ydmygt sind ... Derfor: Træd ind, kære kristne, og lad min og alle øvrige læreres udlægninger ikke være andet end et stillads til den virkelige bygning, og lad os selv gribe det rene Guds ord, smage på det og blive i det" (Martin Luther).

Resumé

For Jesus gælder Bibelens autoritet på alle livets områder. Det Nye Testaments forfattere går til Skriften med samme holdning som han.

Spørgsmål til drøftelse

Indledende spørgsmål	1. Hvilken rolle spiller citater fra Bibelen i jeres diskussioner og argumentationer?
Matt 4,1-11	2. Hvordan afværger Jesus fristelserne? Hvordan kan man værne sig imod forkert anvendelse af bibeltekster?
Matt 22,34-40	3. Hvad kan vi indvende imod den påstand, at det ikke er buddene, men udelukkende kærligheden, der tæller?
Luk 4,25-27	4. Hvor vigtigt er det for jer, at personer og begivenheder i Bibelen er historisk korrekte? – Begrund jeres holdning!
Luk 24,13-35	5. Hvordan kan vi anvende Bibelen som vidnesbyrd om Jesus, når vi taler med ikke-troende?
ApG 4,23-31	6. Hvilken rolle spiller skriftsteder i jeres bønner?
Afsluttende spørgsmål	7. Hvilke konsekvenser har den måde, Jesus anvender Skriften på, for jeres bibelstudium?